Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.587.2026
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 20216 Pani Posłanki Iwony Hartwich, w sprawie utworzenia ośrodka dziennego pobytu dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami na terenie pow. rypińskiego, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2026 r. poz. 639 z późn. zm.) dzienny dom pomocy jest ośrodkiem wsparcia, czyli jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu, powoływaną, a następnie prowadzoną przez samorząd gminny.

Jest to ośrodek, który w zależności od potrzeb zapewnia usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Pełną ofertę usług w tych ośrodkach oraz typ ich odbiorców ustalają gminy w zależności od lokalnych potrzeb.

Art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej wskazuje, że prowadzenie i zapewnienie miejsc w ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym i kierowanie do nich osób wymagających opieki jest zadaniem własnym gminy. Oznacza to, że tworzenie i prowadzenie dziennych domów pomocy finansowane jest z budżetu gminy. Należy również zaznaczyć, że to do samorządu należy decyzja o utworzeniu ośrodka oraz określeniu zakresu jego działalności.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie posiada oferty dla samorządów, która umożliwiałaby finansowanie zadań inwestycyjnych związanych z budową czy przekształcaniem obiektów z przeznaczeniem na dzienne domy pomocy z budżetu państwa.

Jednocześnie w części 83 w poz. 45 ustawy budżetowej na rok 2026 r. na dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego zaplanowano 710 000 tys. zł na wydatki majątkowe. Oznacza to, że wojewoda - na podstawie wniosku jednostki samorządu terytorialnego - może rozważyć skierowanie wniosku o dofinansowanie z tej pozycji rezerwy celowej bezpośrednio do Ministra Finansów (Minister Rodziny i Polityki Społecznej nie dysponuje poz. 45 rezerwy celowej).

Niezależnie od tego jednostki samorządu terytorialnego mogą ubiegać się o środki na utworzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (środowiskowy dom samopomocy lub klub samopomocy), którego prowadzenie jest zadaniem zleconym gminom i powiatom z zakresu administracji rządowej, finansowanym ze środków budżetu państwa.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej stale poszerza dostępność usług świadczonych w środowiskowych domach samopomocy, także w odniesieniu do osób wymagających wzmożonej opieki, rozwijając sieć ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

tel. 222-500-108
info@mrpips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

Corocznie na ten cel przekazywane są środki rezerwy celowej budżetu państwa. Minister każdorazowo określa priorytety, którymi kieruje się przy ich podziale w danym roku.

O środki z rezerwy celowej budżetu państwa na rozwój ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi mogą ubiegać się jedynie te jednostki samorządu terytorialnego, które dokonały na swoim terenie diagnozy potrzeb w tym zakresie. Wniosek powinien zostać skierowany do właściwego wojewody. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku wojewoda uwzględnia wskazane środki w zbiorczym zapotrzebowaniu z województwa i przekazuje je do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, który podejmuje w tej sprawie ostateczną decyzję i dzieli ich kwotę między poszczególne zadania kierując się zasadami racjonalnego wydatkowania środków publicznych.

Stosowne zapotrzebowanie do podziału rezerwy w 2027 r. zbierane będzie w grudniu br. za pośrednictwem wydziałów polityki społecznej urzędów wojewódzkich.

Oprócz rozwiązań realizowanych w ramach ustawy o pomocy społecznej należy wspomnieć o finansowanych z Funduszu Solidarnościowego (FS) centrach opiekuńczo-mieszkalnych (COM) oraz tworzonych i finansowanych w ramach programu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Wspomaganych Społecznościach Mieszkaniowych" (WSM).

Podstawę prawną Programu „Centra Opiekuńczo-Mieszkalne" stanowi art. 7 ust. 5 ustawy o Funduszu Solidarnościowym. Program jest realizowany na podstawie kolejnych edycji ogłaszanych w 2019 r., 2021 r., 2023 r., 2024 r. oraz 2025 r. w dwóch modułach - modułu I dotyczy fazy tworzenia COM, a moduł II obejmuje ich funkcjonowanie. Głównym założeniem programu jest stworzenie jednostkom samorządu terytorialnego szczebla gminnego i powiatowego warunków pozwalających na zapewnienie funkcjonowania placówek pobytu dziennego lub całodobowego dla osób z niepełnosprawnościami.

Na 30 września 2026 r. w Polsce działało 100 Centrów Opiekuńczo-Mieszkalnych, które oferowały 1 986 miejsc, w tym 1 201 miejsc w ramach pobytu dziennego oraz 785 miejsc w ramach pobytu całodobowego. Pozostałe 39 COM znajduje się na etapie inwestycyjnym. Planowane otwarcie powstających COM nastąpi do 2028 r.

Realizacja programu ma pozwolić na zapewnienie warunków do niezależnego życia i funkcjonowania dorosłym osobom z niepełnosprawnościami, legitymującym się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem traktowanym na równi, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2026 r. poz. 884). Cel ten ma zostać spełniony dzięki udostępnieniu miejsc pobytu całodobowego i dziennego, zapewniających usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze dostosowane do potrzeb i możliwości mieszkańców Centrów, ukierunkowane na rozwijanie ich samodzielności i umożliwianie im prowadzenia niezależnego życia.

Od 1 stycznia br. wszystkie COM mogą działać na jednolitych warunkach. Nowy ujednolicony program ogłoszono 19 grudnia 2025 r. Stwarza on warunki dla COM utworzonych w ramach realizacji ww. Modułu I do ich prowadzenia przez minimum 10 lat licząc od dnia otwarcia Centrum, a tym samym zrównując okres prowadzenia COM z warunkami określonym w tym zakresie w edycjach Programu na rok 2023 i 2024.

W 2026 r. zwiększono dofinansowanie na funkcjonowanie COM ze środków z Funduszu Solidarnościowego:

— w zakresie usług pobytu całodobowego do nie więcej niż 6000 zł miesięcznie na jednego mieszkańca centrum (zwiększenie o 1000 zł miesięcznie);
— w zakresie usług pobytu dziennego do nie więcej niż 27 zł za godzinę pobytu na jednego mieszkańca Centrum (zwiększenie o 5 zł za godzinę).

Ponadto, dwa ważne dla środowiska osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin programy wspierające mieszkalnictwo realizuje Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Jeden z nich umożliwia powstawanie infrastruktury mieszkaniowej dla osób z ciężkimi niepełnosprawnościami. Drugi wspiera mieszkańców utworzonych WSM zapewniając im dostęp do usług wspomagających dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb.

Celem programu „S – A – M!" Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe jest stworzenie infrastruktury WSM zapewniającej niezależność osobom z niepełnosprawnościami w zakresie stylu życia i codziennych czynności. WSM mają jednocześnie umożliwiać świadczenie całodobowych usług wspomagających dostosowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców, przy czym mają to być osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, których potrzebę wsparcia określono w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia w przedziale od 70-100 punktów w przyjętej skali.

Koncepcja programu uwzględnia potrzeby wszystkich osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, które powinny mieszkać w niewielkich społecznościach, w spokojnym otoczeniu zbliżonym do warunków domowych. Kluczowym założeniem programu jest budowa wspomaganych społeczności mieszkaniowych dla maksymalnie 12 osób z podziałem na minimum 2 zespoły mieszkalne, co ma zagwarantować mieszkańcom komfort i bezpieczeństwo. Dotychczas przeprowadzono dwie tury naboru wniosków. W ramach pierwszej wyłoniono 23 organizacje, a w ramach drugiej 27.

Szczegółowe informacje, regulaminy naboru wniosków dla organizacji pozarządowych oraz standardy architektoniczne placówek są dostępne na portalu informacyjnym PFRON pod adresem: (https://www.pfron.org.pl/o-funduszu/programy-i-zadania-pfron/programy-i-zadania-real/samodzielnosc-aktywnosc-mobilnosc-wspomagane-spolecznosci-mieszkaniowe/

Programem uzupełniającym SAM WSM jest przyjęty w październiku 2025 r. program „Wsparcie mieszkańców Wspomaganych Społeczności Mieszkaniowych". W jego ramach PFRON będzie dofinansowywał świadczenie mieszkańcom WSM usług wspomagających dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb, które zapewnią im godne funkcjonowanie, samodzielność i niezależność. Zapisy programu wypracowano we współpracy z organizacjami pozarządowymi, które budowały WSM w ramach dedykowanej grupy roboczej.

W obecnej formule WSM realizują postanowienia Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych umożliwiając mieszkańcom decydowanie o swoich potrzebach i wybór niezbędnych im usług wspomagających, przy zachowaniu ponoszenia przez osoby z niepełnosprawnościami oraz organizacje pozarządowe zarządzające tymi placówkami wydatków na utrzymanie mieszkań analogicznie, jak w przypadku każdego mieszkańca innych wspólnot mieszkaniowych.

Beneficjentami programu mogą być organizacje pozarządowe, które stworzyły infrastrukturę umożliwiającą świadczenie usługi WSM w ramach programu „S – A – M!" WSM. Beneficjent może uzyskać miesięczne dofinansowanie na mieszkańca WSM od 4200 zł. Kwota ta może ulec zwiększeniu o 360 zł za każdy punkt powyżej 70 punktów w decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia wydanej dla danego mieszkańca WSM (maksymalnie 15 000 zł miesięcznie). Dofinansowanie przeznacza się na świadczenie usług wspomagających. Beneficjent może przeznaczyć 10% dofinansowania na koszty administracyjne związane z zapewnianiem usług wspomagających. Nabór wniosków do programu „Wsparcie mieszkańców WSM" uruchomiono 12 lutego br. Nabór wniosków o dofinansowanie prowadzony jest w trybie ciągłym.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/